



2016 kovo 21

Lukas Geryba | +370 633 03 072

Juozapas M. Preikša | +370 644 54 856



Turinys



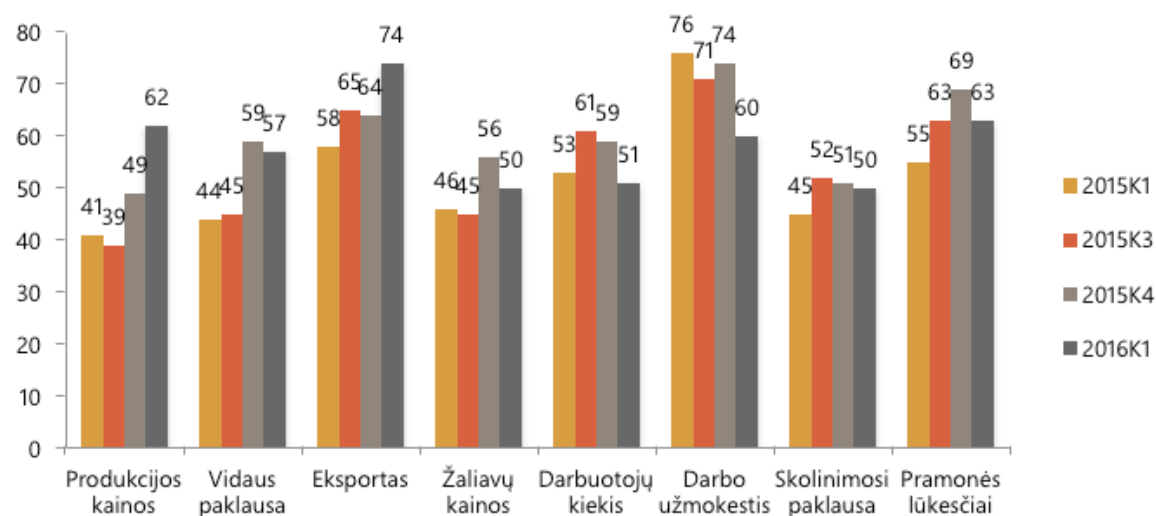
2	Santrauka Lūkesčiai
3	Regiono ekonominė būklė Konkurencingumas (1)
4	Konkurencingumas (2) Realusis sektorius
5	Pramonė (1) Pramonė (2)
6	Viešieji finansai (1) Viešieji finansai (2)
7	Darbo rinka (1) Darbo rinka (2)
8	Infliacija Vidaus rinka
9	Demografinės tendencijos Eksporto statistika (1)
10	Eksporto statistika (2) Užsienio investicijos
11	Materialiosios investicijos



Santrauka

2015 m. Lietuvos ekonomika augo maždaug perpus lėčiau nei pastaruosius kelerius metus. Vidutiniškai BVP 2012-2014 m. laikotarpiu augo 3,4 proc., o 2015 m. – vos 1,6 proc. Sulėtėjusią ekonomikos plėtrą pirmiausia lėmė pastebimai prastesnės eksportavimo galimybės – užtrukusios naujų rinkų paieškos, bei nuo Kinijos ekonomikos svyravimų labiausiai priklausantių šalių importo pozicija, visa tai bei praeitais metais egzistavęs geopolitinis neapibrėžtumas darė sąlyginę įtaką vartotojų pasitikėjimui ir vidaus vartojimui Lietuvoje. Kita vertus, tikimasi, jog šiemet sulauksime spartesnio BVP augimo, kuris turėtų siekti 2,5 proc.. Pozityvi kaita darbo rinkoje, darbo užmokesčio tendencijose, naujų rinkų paieškoje bei bendrame vidaus vartojime, palaipsniui atsveria patirtus neigiamus pokyčius 2014-aisiais.

Pramonės įmonių lūkesčiai pagal veiklas



Nors šalies ekonominė plėtra buvo lėtesnė, darbo rinkoje didėjo įdarbinimo rodikliai. Vidutinis metinis registruotas nedarbas 2015 m. II pusmetį, lyginant su 2014 m. atitinkamu laikotarpiu, mažėjo 1,5 proc. punkto (siekė 8,82 proc.) ir numatoma, kad jis mažės toliau ir 2016 m. sieks 8,1 proc.

Verslas į ateitį žvelgia tvirčiau ir pradeda investuoti. Nuo 2015-ųjų metų antrojo ketvirčio pakitusi ECB politika ir pradėta kiekybinio skatinimo strategija atsispindėjo ir Lietuvoje. Įmonės pradėjo drąsiau skolintis ir šiuos išteklius skirti investicijoms į ateitį. Nuo balandžio mėnesio įsibėgėjusios materialiosios investicijos augo 9,88 proc. investicijos.

2015 m. išorės aplinka iš esmės buvo nepalanki Lietuvos eksporto plėtrai, tačiau vertinant 2015 m. lietuviškos kilmės prekių (be naftos produktų) eksporto rodiklius, galima teigti, kad Lietuvos eksportuotojai neblogai susitvarkė su iškilusiais iššūkiais: pernai lietuviškos kilmės prekių eksporto apimtys **padidėjo 2,6 proc., arba 269 mln. EUR.**



Lūkesčiai

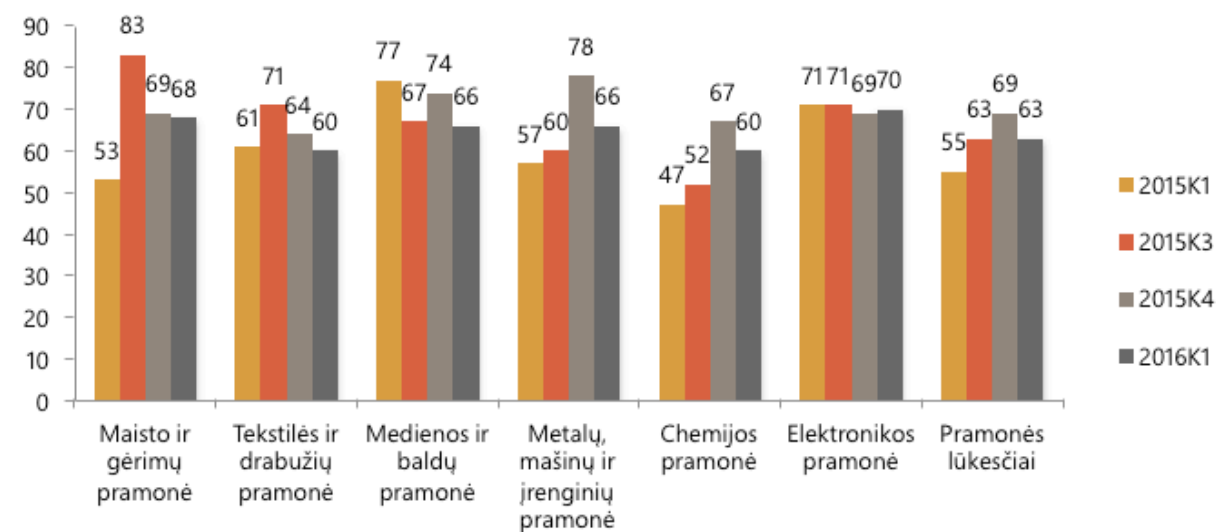
Stebint praėjusių metų pramonės lūkesčių ketvirtinius rezultatus matomas tolygus augimas (55, 63, 69), Bendrasis pramonės lūkesčių indekso (PLI) rodiklis metams baigiantis siekė 69 punktus, tačiau 2016 metų pirmojo ketvirčio PLI įverčiai krito iki 63 punktų, bet svarbu pažymėti, jog išliko augimo zonoje. Metų pabaigoje ryškėjęs pramonės įmonių vadovų pozityvumas rodo, jog metų pradžioje kilusios abejonės dėl eksporto rinkų sklaidosi. Didžiausią įtaką PLI indekso dydžiui padarė eksporto įvertis – 74 punktai.

Vidaus vartojimas. Lyginant 2015 ir 2016 metų pirmųjų ketvirčių rezultatus, matomas vidaus vartojimo ryškus pokytis – rodiklio reikšmė kilo net 23 punktais (nuo 44 iki 57). Geresnius pramonės respondentų vidaus paklausos vertinimus atspindi gerėjanti padėtis darbo rinkoje – mažėja nedarbas ir beveik sparčiausiai regione auga darbo užmokestis.

Būtina paminėti, jog augimo nuotaikos jaučiamos daugelyje sričių, todėl prie bendro pramonės lūkesčių rodiklio augimo tendencijos prisidėjo ir kitos indekso sudedamosios dalys, kadangi visi įverčiai per metus atitinkamai išaugo.

Darbo rinka. Vertinant 2015 metų darbo rinkos tendencijas, matomas palankus darbdavių požiūris į darbo užmokesčio politiką: gyventojų aktyvumo lygis ir toliau kyla, o pramonėje fiksuojamos naujos darbo vietos. Negana to, nedarbo lygis visus metus rodė kritimo tendencijas ir šiuo metu yra įvardijamas kaip artimas natūraliajam nedarbo lygiui. Metų pradžioje prognozuotas neigiamas išorės rinkų poveikis Lietuvos darbo rinkai liko labai mažas arba net nepastebimas.

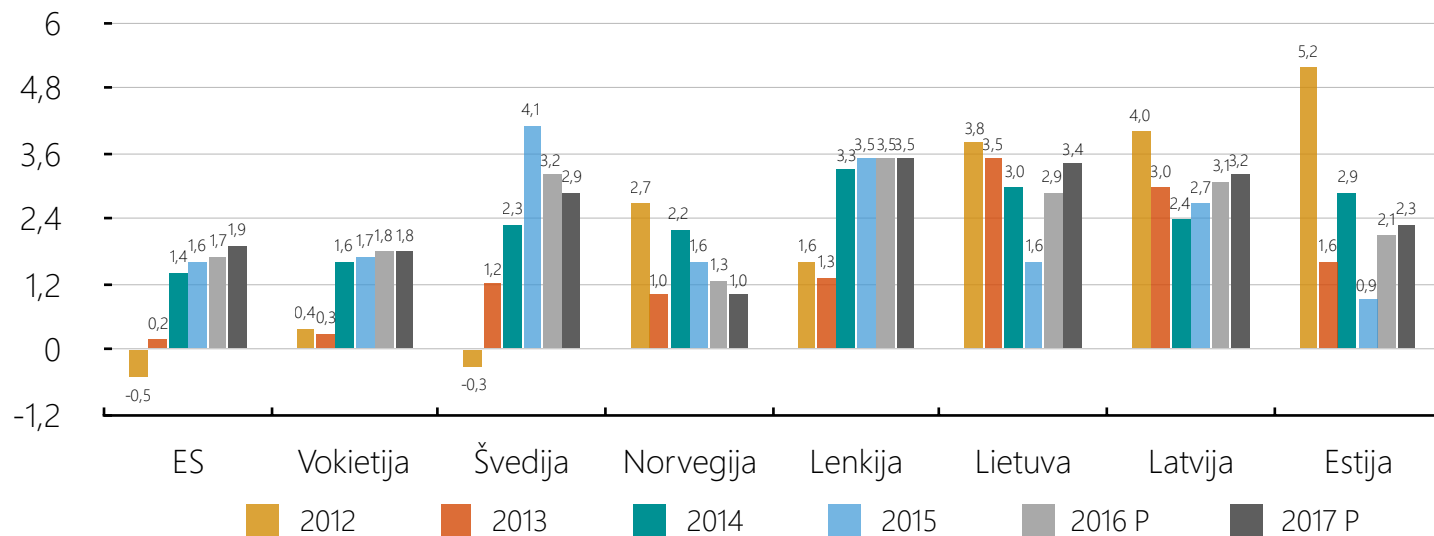
Visų 2015 metų laikotarpiu darbo užmokesčio lūkesčiai demonstravo, jog pramonės įmonės yra toliau pasiruošusios didinti per trumpą laiką daug kartų didintą darbo užmokesčio lygį. Metų pabaigoje darbo užmokesčio didinimo lūkesčiai siekė net 74 procentinius punktus. Darbo užmokesčiui sparčiai augant bei esant neigiamai metinei infliacijai, susidarė palankios sąlygos vidaus vartojimo augimui.





Regiono ekonominė būklė

BVP pokyčiai Europoje, lyginant su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu, proc.



Šaltinis: Eurostat, EK

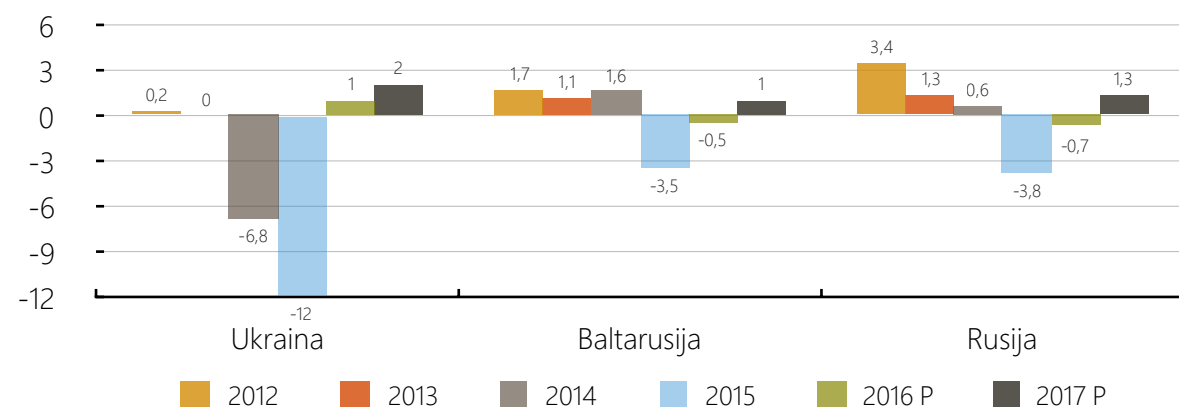
2015 m. iššūkiai atsiskleidė ir Bendrojo vidaus produkto statistikoje. Lietuvos ekonomika augo perpus lėčiau, nei per pastaruosius kelerius metus. Pagal BVP augimą Lietuva kartu su Norvegija, tarp visų Europos šalių dalinasi 18-19 vietas, ir atsilieka nuo pirmąją vietą užimančios Airijos (5,3 proc.). Baltijos šalių tarpe lėčiausiu BVP augimu pasižymėjo Estija (0,9 proc.), kurios BVP augo daugiau nei du kartus lėčiau nei visos Europos Sąjungos ekonomika.

Pagrindiniai veiksniai lemiantys dabartinę Europos ekonominę plėtrą - stagnuojanti investicijų apimtis visoje Europoje, besitęsiančios krizės (emigrantų, Rusijos, Graikijos), ES šalių narių politinio vienalypiškumo trūkumas priimant sprendimus, iš pozityviosios pusės galima įvardinti vyraujančias palankias sąlygas pasaulinėje energetikos rinkoje, taip pat daugelyje ES šalių fiksuojamas augimas dėka išaugusio eksporto, privataus namų ūkių vartojimo ir žemos infliacijos rinkoje.

Pokyčiai NVS ir susijusiose rinkose rodo, jog prekes eksportuojančiose šalyse susitraukė eksporto apimtys. Šis veiksnys tapo kertiniu, lėmusiu viso BVP susitraukimą Ukrainoje (-12%), Baltarusijoje (-3,5%) bei Rusijoje (-3,8%).

BVP NVS ir Ukrainoje, kitaip nei daugumoje ES šalių, 2015 m. mažėjo. Tokią raidą pirmiausia lėmė geopolitinė situacija. Ukrainos BVP 2015 m., lyginant su 2014 m., sumažėjo 12 proc. Šie duomenys fiksuoja dar žymesnę pablogėjimą nei 2014 m., kai, palyginti su 2013 m., BVP sumažėjo 6,8 proc.

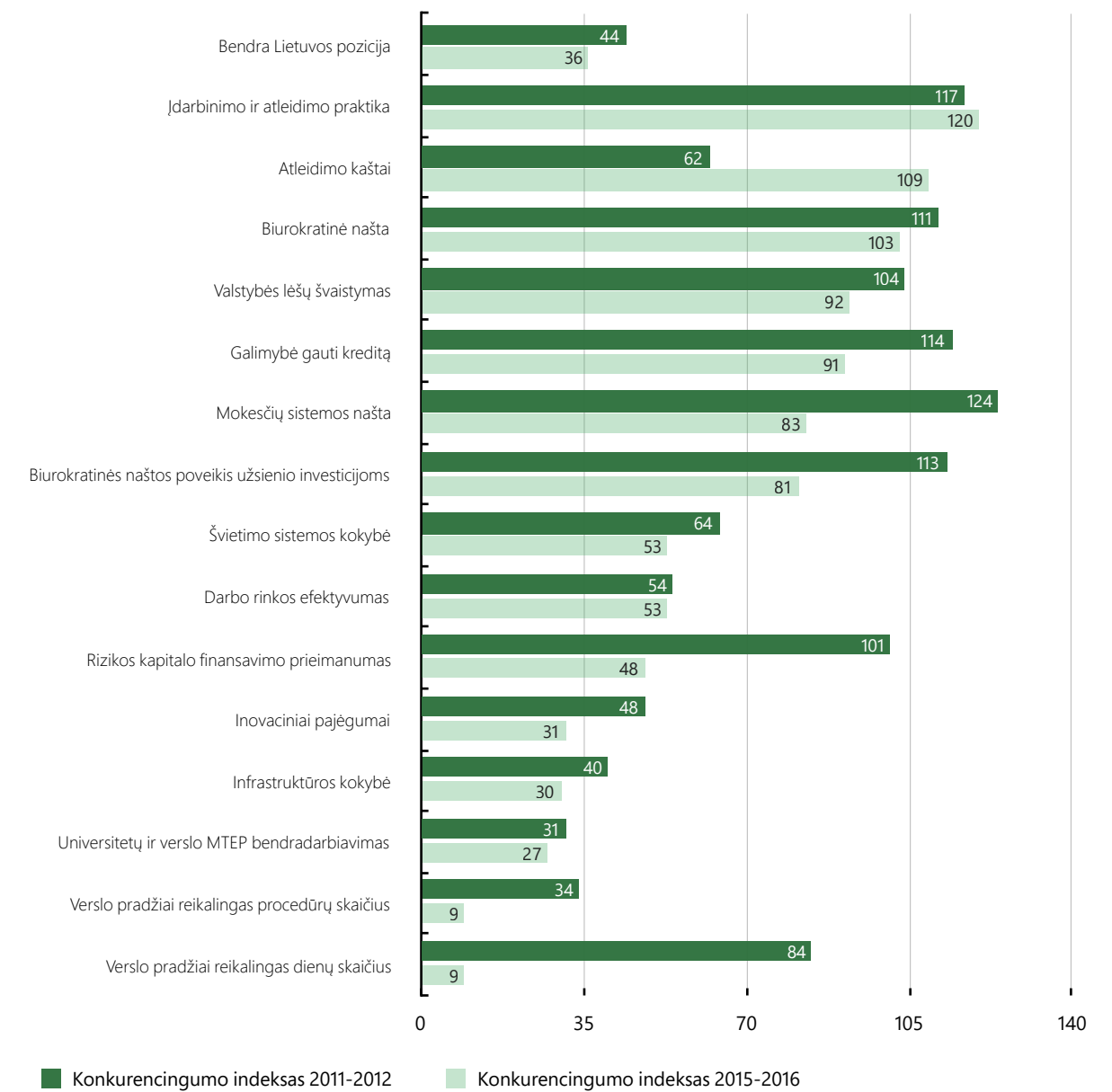
BVP pokyčiai NVS ir Ukrainoje, lyginant su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu, proc.



Šaltinis: World Bank, EK



Konkurencingumas (1)



Šaltinis: Pasaulio Ekonomikos Forumas

2015 m., lyginant su 2012 m., Lietuvos konkurencingumas akivaizdžiai pagerėjo – pagal Pasaulio Ekonomikos Forumo konkurencingumo indeksą Lietuva pakilo iš 44 į 36 poziciją tarp 140 pasaulio valstybių. Verslui svarbių indikatorių kontekste Lietuvos pozicija pagerėjo pagal daugelį rodiklių, o didžiausias progresas fiksuojamas biurokratinės naštos, finansų prieinamumo, verslo pradžios segmentuose.

Tačiau itin prastai atrodome darbo santykių segmentuose. Bendra Lietuvos pozicija pagal darbo rinkos efektyvumą 2012-2015 m. nepagerėjo, tuo metu kai kitose srityse užfiksuotas akivaizdus progresas. Pagal darbo rinkos efektyvumo kriterijų Lietuva liko 53 pozicijoje, tuo metu kai 2012 m. buvome 54 vietoje. Negana to, atskiruose darbo rinkos efektyvumo komponentuose Lietuvos pozicija išliko itin žema ir netgi pablogėjo – pagal atleidimo kaštų kriterijų smukome iš 62 vietos 2012 m. į 109 vietą 2015 m. Pagal įdarbinimo ir atleidimo praktikos rodiklį smukome iš 117 į 120 vietą. Svarbiausių konkurencingumo rodiklių kontekste darbo rinkos indikatoriai labiausiai tempia Lietuvos poziciją žemyn.



Konkurencingumas (2)

Baltijos šalių konkurencingumo palyginimas

	Lietuva	Latvija	Estija
Bendra pozicija	36	42	29
Įdarbinimo ir atleidimo praktika	120	50	12
Atleidimo kaštai	109	35	55
Darbo rinkos efektyvumas	53	17	17
Biurokratinė našta	103	75	10
Biurokratinės naštos poveikis užsienio investicijoms	81	36	17
Mokesčių sistemos našta	83	67	12
Valstybės lėšų švaistymas	92	79	19
Galimybė gauti kreditą	91	96	40
Rizikos kapitalo finansavimo prieinamumas	48	48	26
Verslo pradžia reikalingas procedūrų skaičius	9	22	32
Verslo pradžia reikalingas dienų skaičius	9	66	31
Švietimo sistemos kokybė	53	65	35
Inovaciniai pajėgumai	31	81	31
Infrastruktūros kokybė	30	40	31
Universitetų ir verslo MTEP bendradarbiavimas	27	63	34

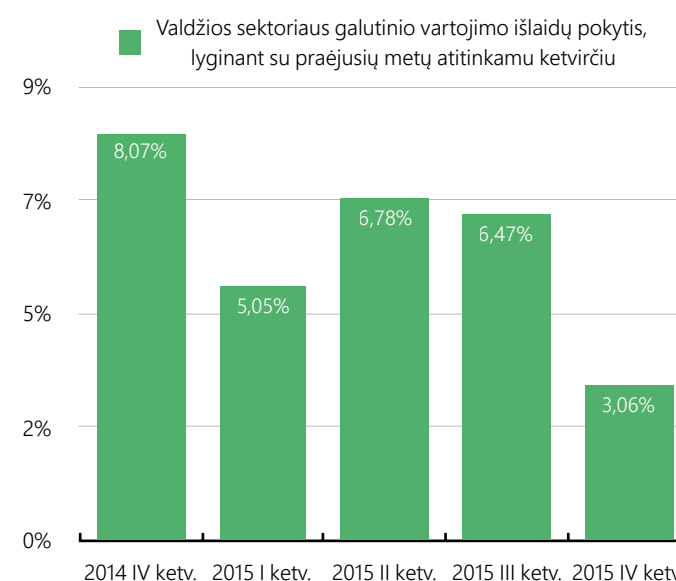
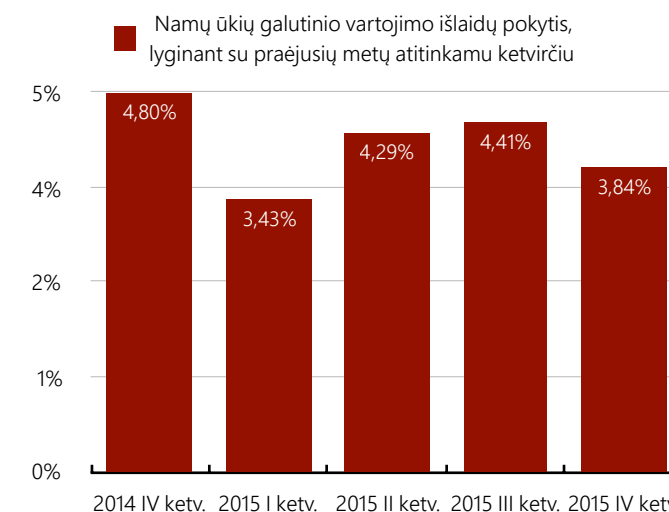
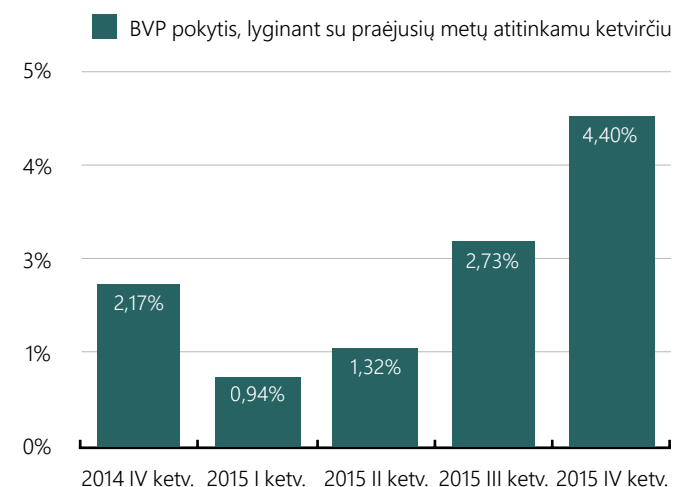
Šaltinis: Pasaulio Ekonomikos Forumas

Lietuva iš 140 pasaulio šalių pagal bendrą 2015 metų konkurencingumo indeksą pakilo iš 44 į 36 poziciją. Didžiausias progresas fiksuojamas finansavimo prieinamumo, verslo pradžios, biurokratinės naštos bei mokesčių sistemos naštos srityse. Tačiau kai kuriose pozicijose Lietuvos vertinimas nuo 2012 m. netgi pablogėjo - svarbu akcentuoti itin žemą darbo santykių srities vertinimą.

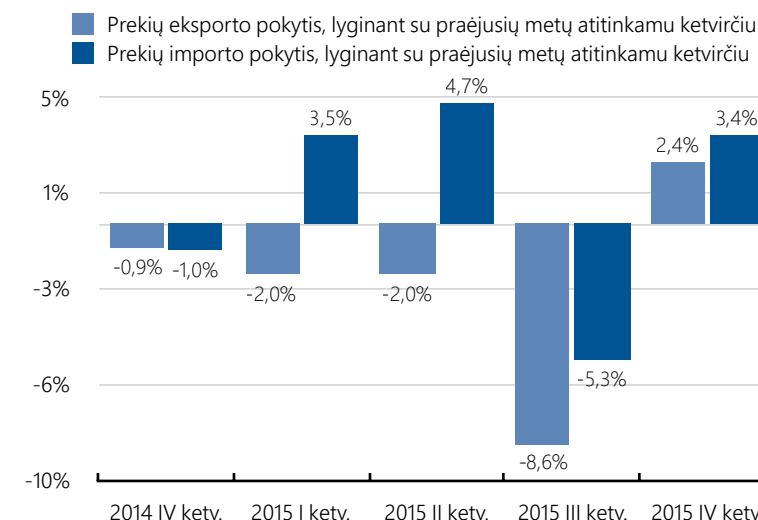
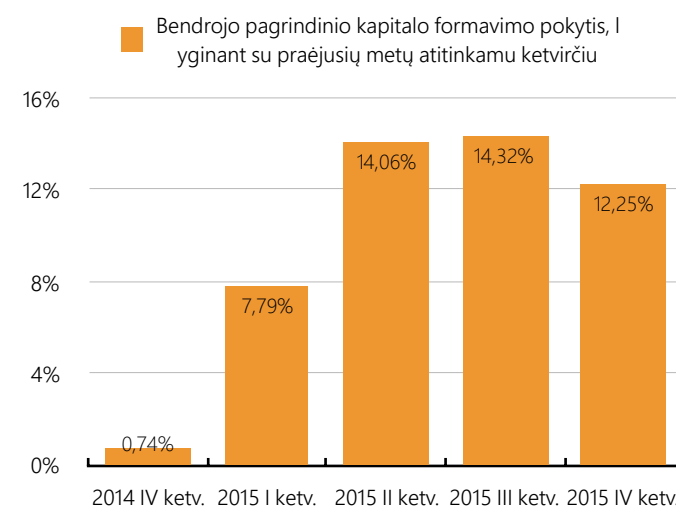
Nepaisant bendro Lietuvos konkurencingumo reitingo pagerėjimo, kai kuriose srityse progresas yra nepakankamas – mūsų pozicijos pagal biurokratinės naštos, valstybės lėšų švaistymą, mokesčių sistemos, finansų infrastruktūros rodiklius yra itin prastos. Negana to, Lietuva akivaizdžiai atsilieka nuo kaimyninių Latvijos ir Estijos pagal darbo rinkos konkurencingumo rodiklius, biurokratinės naštos, valstybės lėšų švaistymo, finansų sistemos, mokesčių sistemos kriterijus. Žvelgiant į Lietuvos pozicijas regiono atžvilgiu, siekiant užtikrinti stabilų ekonomikos ir pramonės konkurencingumą, būtina dėti reikšmingas valdžios pastangas minėtų segmentų gerinimui.



Realusis sektorius



Namų ūkių galutinis vartojimas per metus (lyginant su 2014 m. IV ketv.) išaugo 3,8%, tačiau tai yra žemesnis nei vidutinis 2015 metų namų ūkių galutinio vartojimo išlaidų pokytis. Valdžios sektoriaus galutinio vartojimo išlaidų pokytis buvo labai panašus, ir lyginant su kitų ketvirčių augimu, smuko apie 3,5 proc. punkto. Bene didžiausias ir nepastoviausias BVP rofiks- prekyba. Praėjusiais metais importo lygis į Lietuvą tiek kilo, tiek krito, tačiau visada išliko didesnis, nei Lietuvos eksportas į užsienio rinkas. Itin neigiamą įtaką eksporto pokyčiams turėjo geopolitinė aplinka, bei suprastėjusi Rytų rinkų ekonominė situacija, dėl kurios importas iš Lietuvos joms tampa brangesnis. Šie duomenys nurodo galimus iššūkius ateityje, todėl galima prognozuoti, jog Lietuvos ekonomika augs, tačiau ne itin sparčiai ir neturėtų viršyti 2,5%.

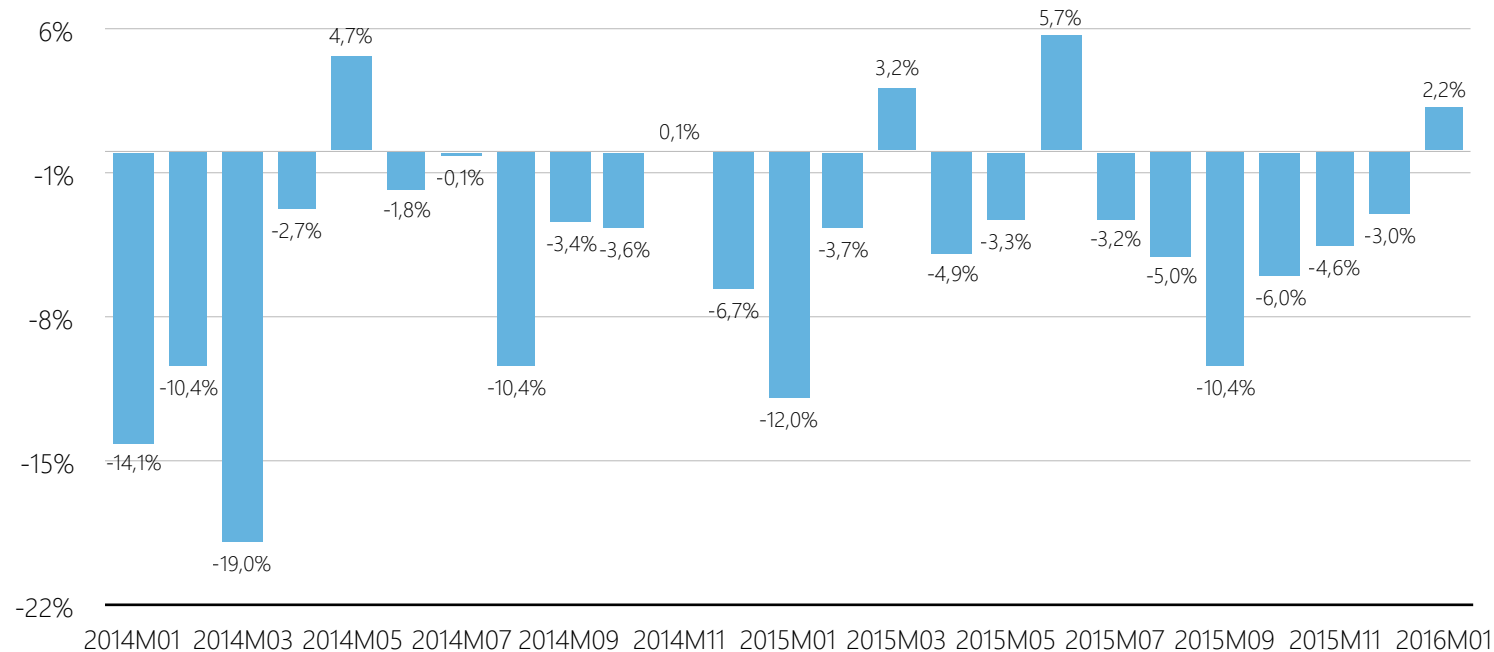


Šaltinis: Statistikos Departamentas

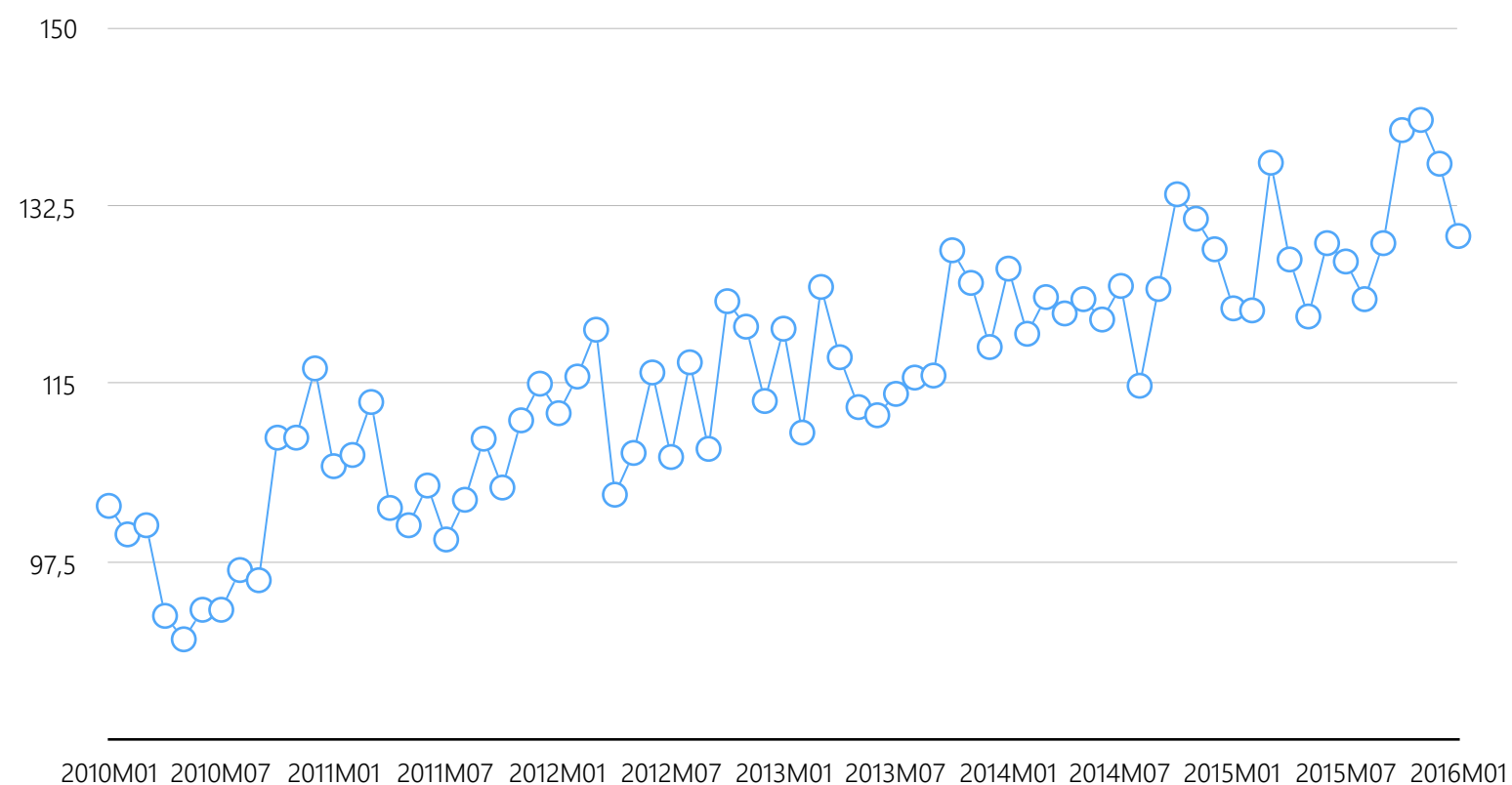


Pramonė (1)

Pramonės produkcijos (be PVM ir akcizo) pokytis, lyginant su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu

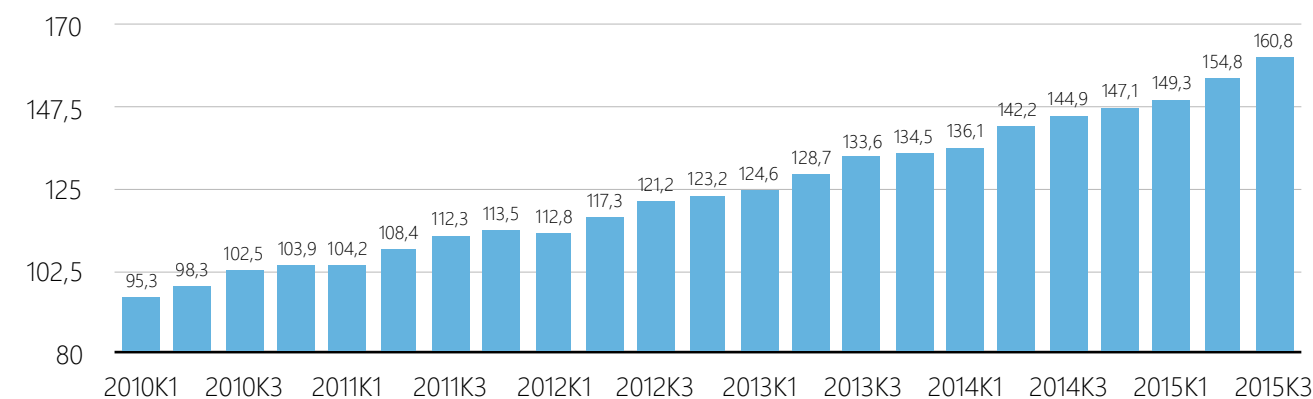


Pramonės produkcija išskyrus rafinuotus naftos produktus, tūkst. Eur.



Pramonė (2)

Pramonės įmonėse dirbančių asmenų algų ir atlyginimų indeksai (2010 m. – 100), proc.



Apžvelgiant konkrečiai pramonės gamybinių rodiklių visumą, matoma gerėjimo tendencija. Lyginant 2015-ųjų metų ir 2016-ųjų metų sausio mėn. pramonės produkcijos pokyčius, matome laipsnišką produkcijos atsigavimą pradedant 2015-ųjų spalio mėn. - sausio mėnesį produkcijos kiekiai paaugo 2,2 proc..

Pramonės produkcijos kiekių statistiką atskleidžia kitą tendenciją - parodo, jog įmonių gamybiniai pajėgumai išnaudojami geriau, nei prieš prasidedant prekybos apribojimams į Rusiją, tačiau iš kitos pusės produkcijos vertės nukrito gerokai. Tokia situacija susiklostė įmonėms norint patekti į naujas rinkas, kuriose dar nebuvo prekiavę. Siekiant šių tikslų produkciją būna parduodama su minimalia pelno marža, neleidžiančia svarstyti apie į naujas rinkas.

Pramonės įmonės gali pasidžiaugti, stabiliai didėjančiais atlyginimais pramonėje. Per paskutinius tris metus atlyginimai augo - 20 proc.. Tai pirminis atributas į gilesnę problemą vyraujančią pramonėje - kvalifikuotų darbuotojų trūkumą. Nerasdami tinkamų darbuotojų įmonių vadovai yra priversti didinti atlyginimus ir taip prisivilioti reikiamus darbuotojus ar iš kaimyninių šalių ar labiau netgi kitų įmonių. Deja, tenka pripažinti, jog tai vyksta praktiškai visose įmonėse tokia tendencija yra vyraujanti.



Viešieji finansai (1)

Valdžios skola, proc. BVP

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lietuva	36,2	37,2	39,8	38,8	40,9	41,7
Latvija	46,8	42,7	40,9	38,2	40,0	37,3
Estija	6,5	6,0	9,7	10,1	10,6	10,3

Valdžios skola, mlrd EUR

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lietuva	10,6	12,1	13,49	15,47	16,67	17,13

Skolos aptarnavimo kaštai

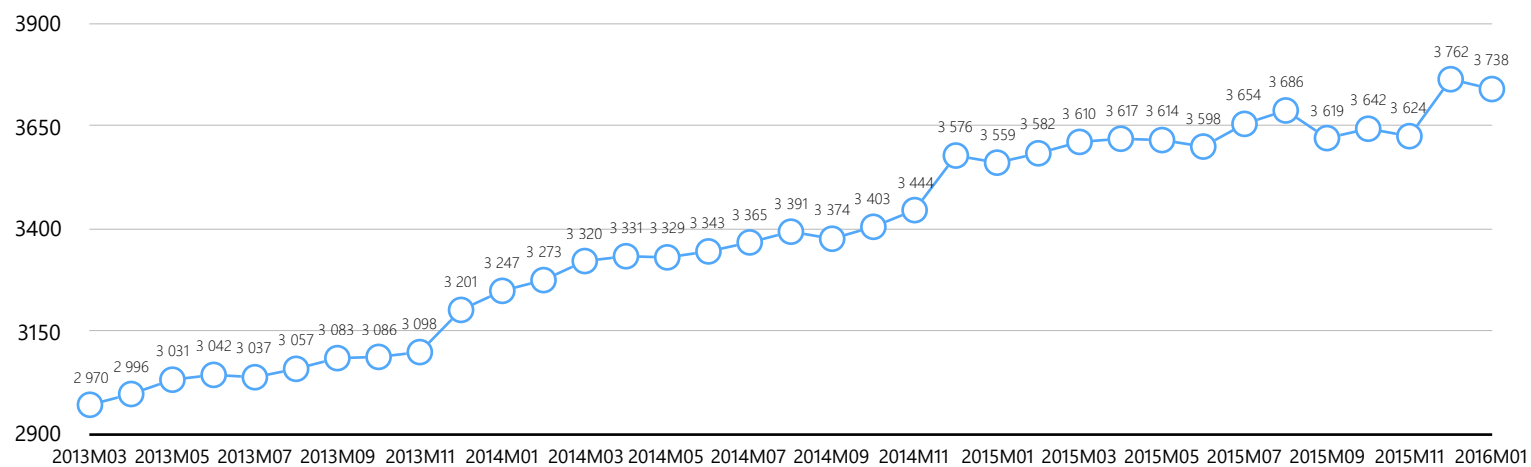
	2012, proc. BVP	2015, proc. BVP	2012, mln. EUR	2015, mln. EUR
Lietuva	1,98	1,43	658,6	542
Latvija	1,63	1,23	361,8	306,2
Estija	0,16	0,10	28,6	21,09

Viešųjų finansų balansas, proc. BVP

	2012	2015
Lietuva	-3,1	-1,4
Latvija	-0,8	-1,4
Estija	-0,2	-0,2

Šaltinis: Europos Komisija

SODROS skola, mln. EUR



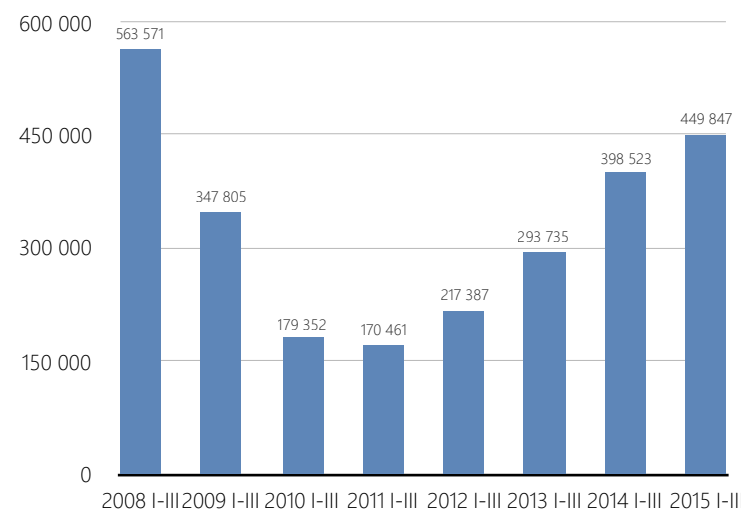
Šaltinis: SODRA

Socialinės apsaugos fondai buvo vieninteliai valdžios sektoriai, kurių deficitas 2014 m. buvo didesnis nei prieš metus. Padidėjimą lėmė vienkartinis veiksnys – išlaidos, skirtos sumažinti senatvės ir netekto darbingumo pensijoms kompensuoti. Nepaisant didėjančių Sodros pajamų, 2016 metais Vyriausybė patvirtino deficitinį Sodros biudžetą. 2016 metų vasarį buvo patvirtinta papildoma 420 mln. EUR paskola, tad pirmąjį metų mėnesį turėta skola vėl augs.

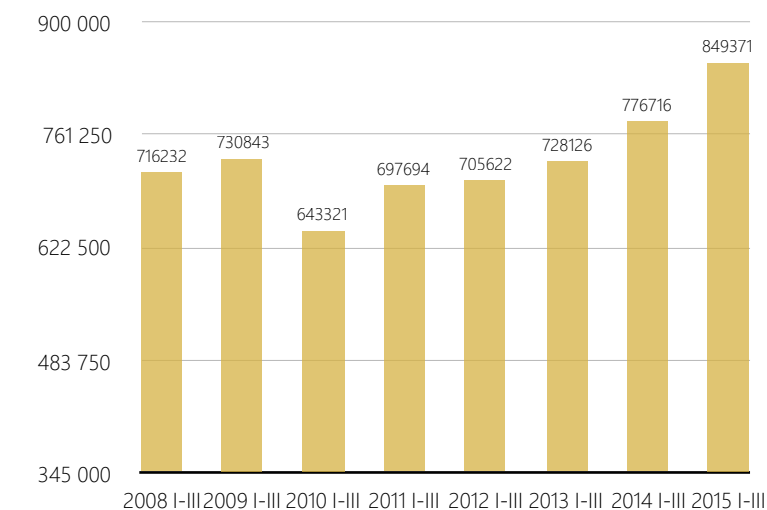


Viešieji finansai (2)

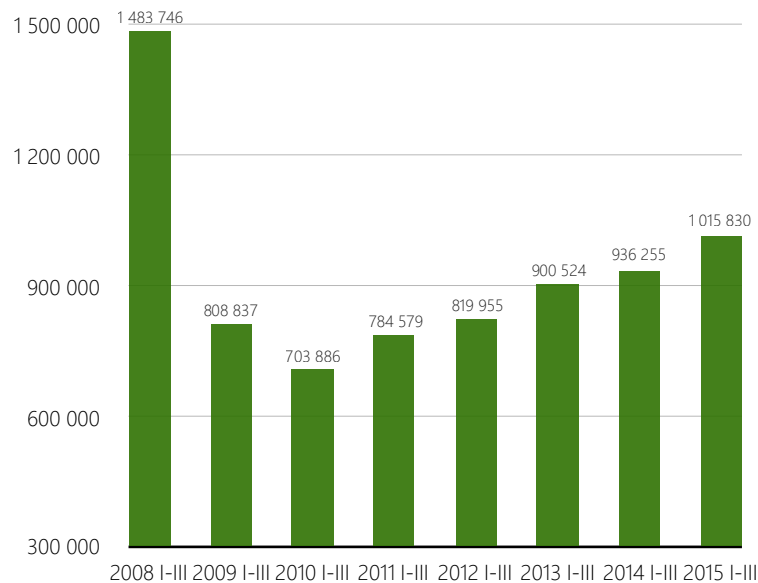
Pelno mokestis, tūkst. Eur.



Akcizai, tūkst. Eur.

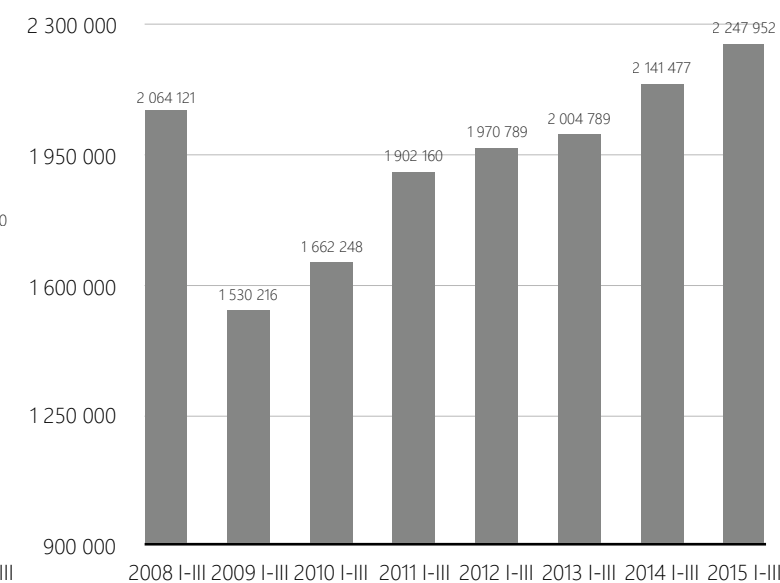


Gyventojų pajamų mokestis, tūkst. Eur.



Šaltinis: Statistikos Departamentas

Pridėtinės vertės mokestis, tūkst. Eur.

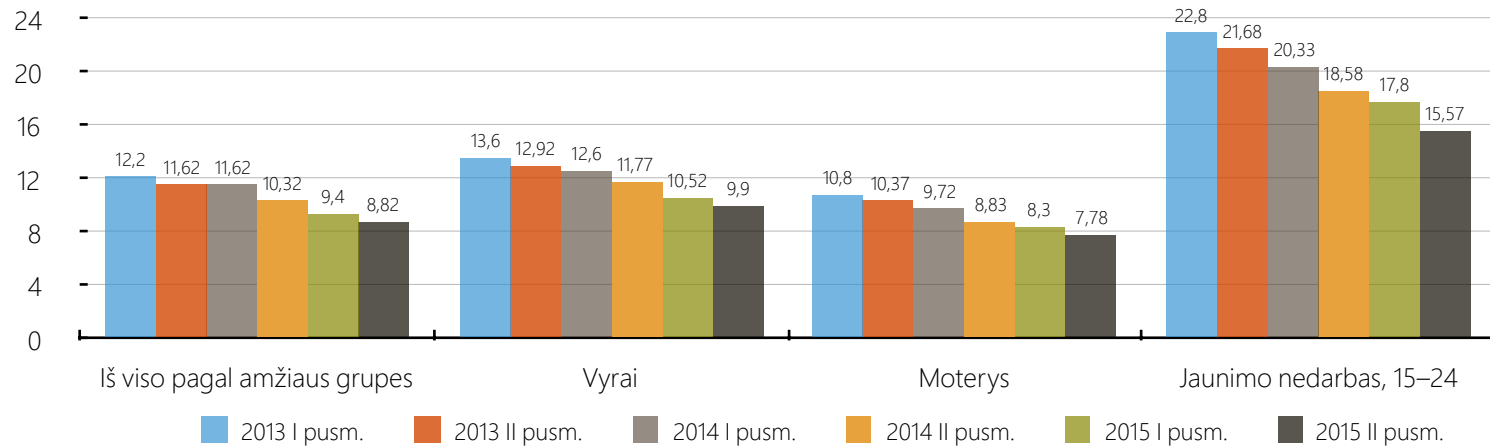


Pelno mokesčio surinkimas paskutiniu metu pradeda stagnuoti, pagrindinės to priežastys: įmonių pelno maržos sumažėjimas, problemos NVS rinkose, sumažėjusi eksporto rinka ir naujų rinkų paieška, kuri verčia įmones naudoti radikalią kainodaros politiką. Tuo tarpu akcizų, gyventojų pajamų ir pridėtinės vertės mokesčių surinkime matoma pozityvi tendencija. Labiausiai tam įtaką darė vidaus vartojimo augimas. Žymiai 2009-2010 kritusios pelno, gyventojų pajamų bei pridėtinės vertės mokesčių pajamos, per pastaruosius metus rodo pastovų augimą. Pelno mokesčio ir akcizų pajamos per pastaruosius metus augo maždaug 10%, tuo tarpu GPM bei PVM augo apytiksliai 5%. Šiuos pozityvius pokyčius lėmė augantis vidaus vartojimas.



Darbo rinka (1)

Nedarbo lygis, pašalinus sezoniškumo įtaką, proc.

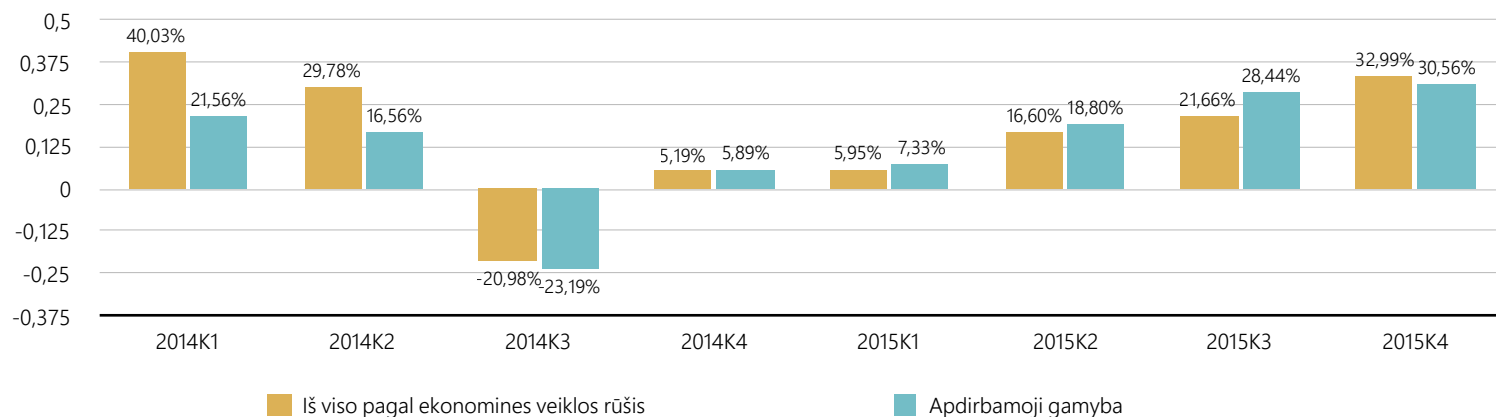


Šaltinis: Statistikos Departamentas

Nedarbo lygis Lietuvoje kaip ir visoje Europoje išlaiko mažėjimo tendencijas. Prognozuojama, kad 2016 metais nedarbo lygis ir toliau turėtų mažėti dėl mažėjančios darbo jėgos, tačiau užimtumas augs lėčiau.

Vidutinis metinis registruotas nedarbas 2015 m. II pusmetį, lyginant su 2014 m. atitinkamu laikotarpiu, sumažėjo 1,5 proc. punkto ir siekė 8,82 proc. Nepaisant to, jog darbo rinkos atsigavimas buvo lėtesnis nei šalies BVP augimas, nedarbo lygis sumažėjo visuose segmentuose. Ištin pozityviai galima vertinti tai, jog didžiausias nedarbo sumažėjimas užfiksuotas jaunimo kategorijoje, kur nedarbo lygis nuo 18,58 proc. (2014 II pusb.) sumažėjo iki 15,57 proc. (2015 m. II pusb.). Lietuvos statistikos departamento duomenimis, laisvų darbo vietų Lietuvoje skaičius 2015 m IV ketv., lyginant su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu, augo beveik 33 proc.. Daugiausiai laisvų darbo vietų užregistravo apdirbamąja gamyba užsiimančios įmonės, kuriose laisvų darbo vietų 2015 IV ketv., lyginant su 2014 m. atitinkamu laikotarpiu, augo 30,56 proc. Kita vertus, pirmą kartą per pastaruosius penkis metus, užimtų gyventojų skaičius mažėjo: nuo 1347,4 tūkst. (2014 m. IV ketv.) iki 1338,5 tūkst. (2015 m. IV ketv.). Dirbančiųjų skaičiaus mažėjimas greita augančio naujų darbo vietų skaičiaus signalizuoja apie vis didėjantį atotrūkį tarp kvalifikacijos bei faktinių darbdavių poreikių.

Laisvų darbo vietų Lietuvoje pokytis, lyginant su praėjusių metų atitinkamu ketvirčiu, proc.

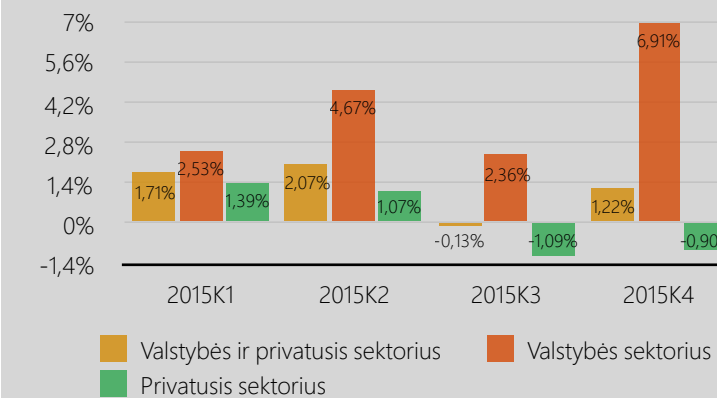


Šaltinis: Statistikos Departamentas



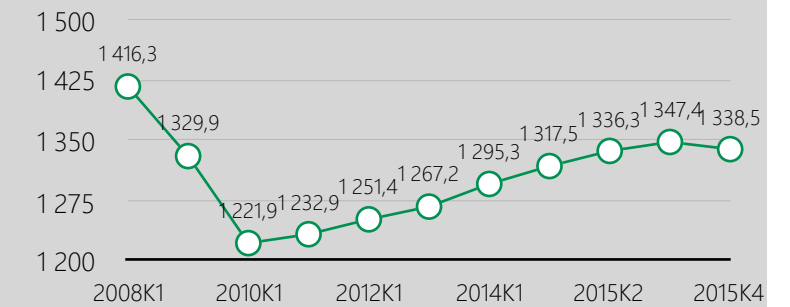
Darbo rinka (2)

Gyventojų užimtumo pokytis pagal sektorių, lyginant su praėjusių metų atitinkamu ketvirčiu



Šaltinis: Statistikos Departamentas

Užimti gyventojai Lietuvoje, tūkst.



Vertinant sektorines tendencijas, matyti, jog kad naujų darbo vietų kūrimo tendencijos skirtinguose ūkio sektoriuose akivaizdžiai skiriasi. Nepaisant spartaus eksporto ir gamybos apimčių augimo (pramonei tenka 83 proc. Lietuvos eksporto apimčių), sparčiausiai dirbančiųjų skaičius 2012–2015 m. augo žemės ūkio sektoriuje (21,07 proc.), apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikloje (17,34 proc.) bei šalies statybų sektoriuje (11,79 proc.). Pramonėje dirbančiųjų skaičius nežymiai mažėjo: 2015 m. III ketv., lyginant su tuo pačiu 2012 m. laikotarpiu, užimtųjų skaičius sumažėjo 0,57 proc., todėl darytina prielaida, jog gamintojai pagrindinį akcentą dėjo efektyvumo ir produktyvumo didinimui.

Užimtųjų skaičiaus dinamika pagal sektorius

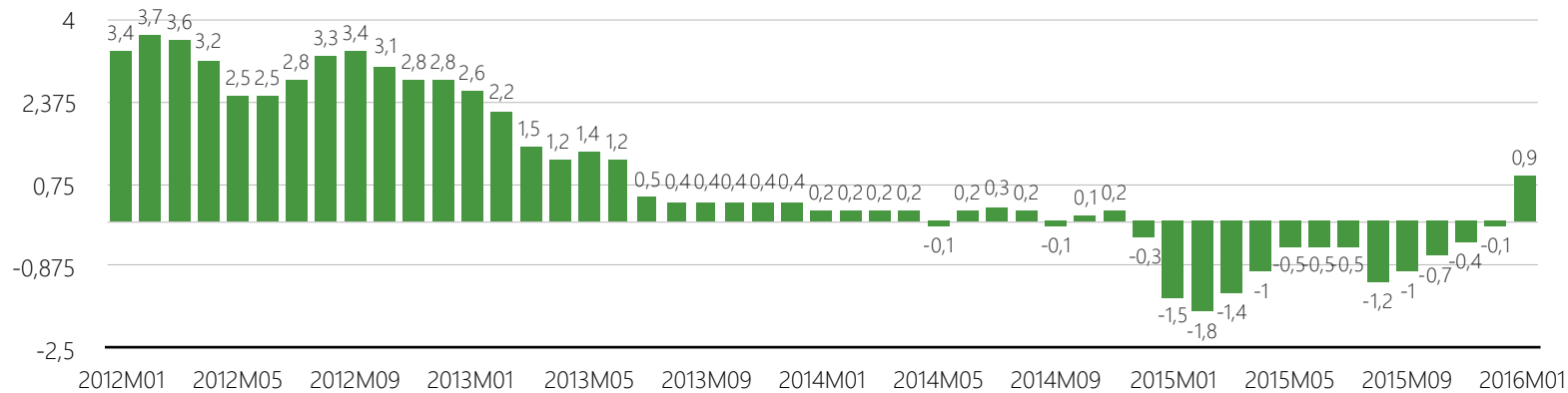
	2012K3.	2015K3	Pokytis, proc.	Pokytis, tūkst.
Užimtųjų skaičius – pramonė (tūkst.)	122,7	122	-0,57%	-0,7
Užimtųjų skaičius – vidaus prekyba (tūkst.)	97,7	102,6	5,02%	4,9
Užimtųjų skaičius – transportas (tūkst.)	230,3	224,3	-2,61%	-6
Užimtųjų skaičius – statyba (tūkst.)	91,6	102,4	11,79%	10,8
Užimtųjų skaičius – žemės ūkis (tūkst.)	29,9	36,2	21,07%	6,3
Užimtųjų skaičius – apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla (tūkst.)	17,3	20,3	17,34%	3
Užimtųjų skaičius – finansinė ir draudimo veikla (tūkst.)	137,5	133,6	-2,84%	-3,9
Užimtųjų skaičius – švietimas (tūkst.)	83,7	90,7	8,36%	7
Užimtųjų skaičius – žmonių sveikatos priežiūra (tūkst.)	203,4	205,6	1,08%	2,2

Šaltinis: Statistikos Departamentas



Infliacija

Vartotojų kainų pokyčiai, palyginti su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu, proc.



Šaltinis: Statistikos Departamentas

Nepaisant naftos kainos kritimo, šiemet metinė infliacija turėtų tapti teigiama. Po 2015 m. pradėtų vykdyti aktyvių ECB veiksmų, pinigai papildomai atpigo, todėl faktiškai krito Europos infliacijos lygiai. Tikėtina, jog augantys atlyginimai bei brangstančios paslaugos atsvers infliaciją į teigiamą pusę.

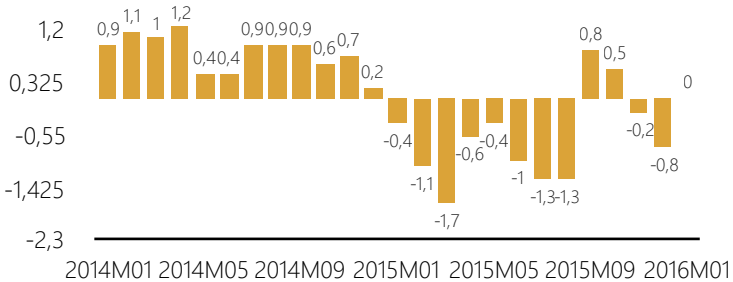
Dėl palankių pasaulinės energetikos išteklių tendencijos (nafta, metalai, maisto prekės) Lietuvoje fiksuojama defliacijos tendencija ir tai teigiamai veikia gyventojų perkamąją galią ir turi didelės reikšmės vartojimo augimui.

Didelės įtakos bendram infliacijos rodikliui turi maisto prekių, transporto ir elektros, dujų ir kito kuro kainų pokyčiai.

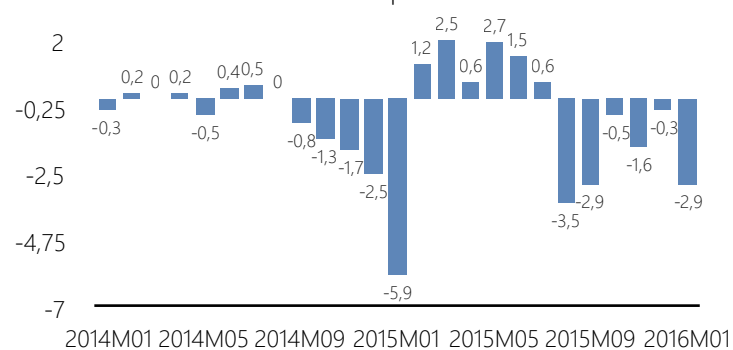
Tiesa, paslaugų kainos didėja. Jų kilimą skatina jau netrumpą laiką auganti vidaus paklausa. Numatoma kainų raidos perspektyva, palyginti su anksčiau paskelbtomis makroekonominių rodiklių prognozėmis, nesikeičia. Prognozuojama, kad artimiausiu metu su energijos žaliavomis susijusios kainos tebebus gerokai nukritusios ir neigiamai veiks metinę infliaciją, o kitų paslaugų ir prekių kainos didės. Numatoma, kad vidutinė metinė infliacija Lietuvoje šiemet sudarys – 0,3 proc.]

Vartotojų kainų pokyčiai, apskaičiuoti pagal vartotojų kainų indeksą, palyginti su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu proc.

Maistas ir nealkoholiniai gėrimai

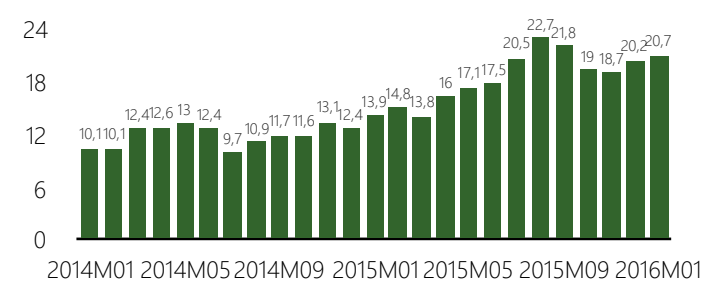


Transportas

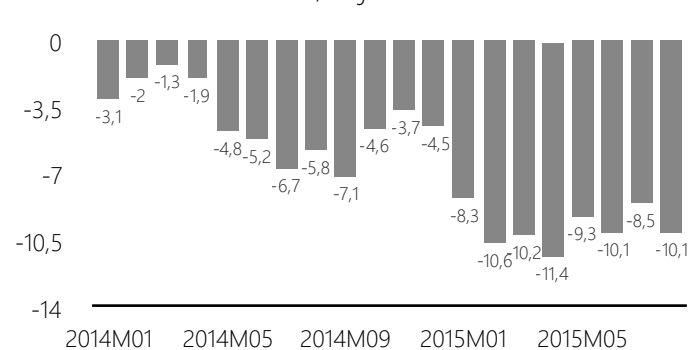


Šaltinis: Statistikos Departamentas

Būsto nuomos mokesčiai

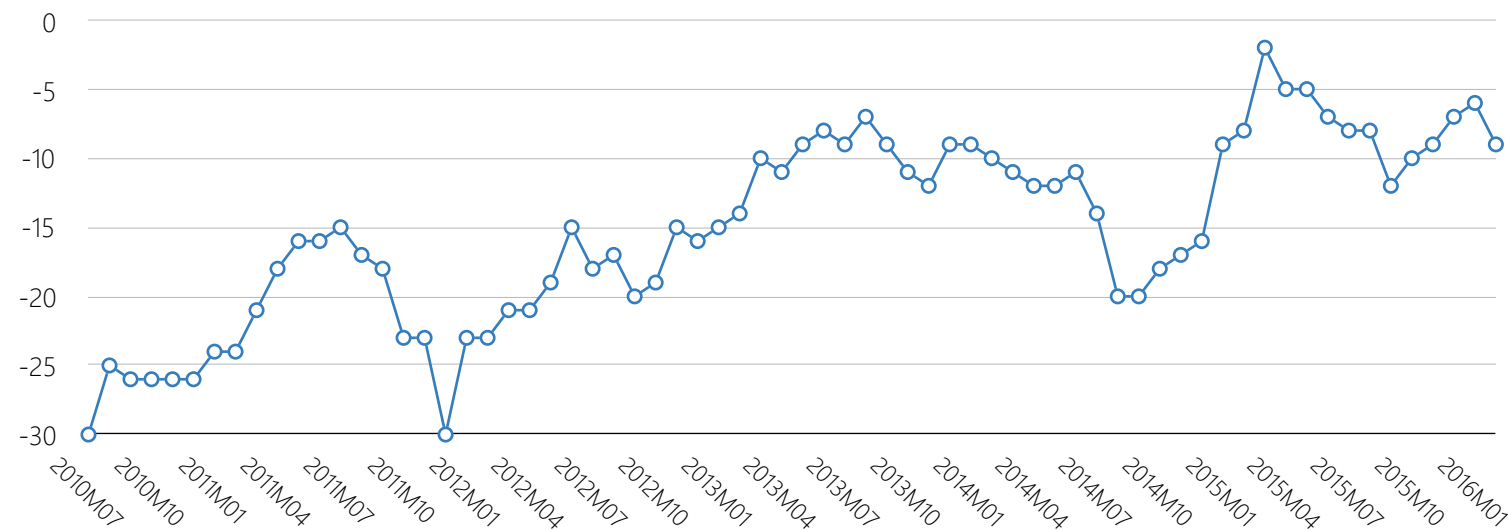


Elektra, dujos ir kitas kuras



Vidaus rinka

Vartotojų pasitikėjimo indeksas

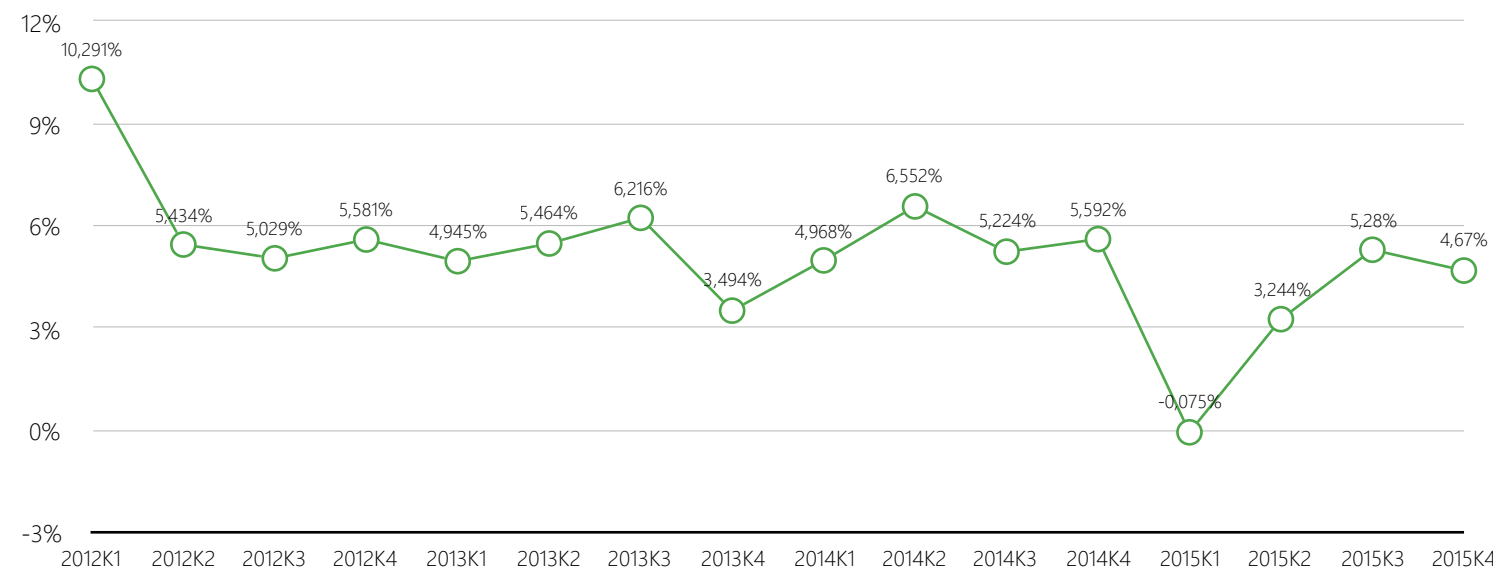


Šaltinis: Statistikos Departamentas

Akivaizdžiai per pastaruosius keletą metų išaugęs vartotojų optimizmas prisideda prie teigiamo poveikio vidaus vartojimui, tačiau pastaruosiu metu dėl padidėjusios įtampos išorės rinkose ir pablogėjusių ekonominių prognozių, vartotojų pasitikėjimo indeksas pastaruosius 5 mėnesius palaipsniui mažėja. Nuolatinis indekso blogėjimas gali lemti vartojimo plėtros lėtėjimą - dėl neapibrėžtumo, dalis vartotojų gali pradėti daugiau taupyti arba apsirūpinti produkcija svečiose šalyse.

Lyginant 2015 m. IV puse su atitinkamu 2014 m. laikotarpiu, mažmeninės prekybos apimtys išaugo 4,67 proc. Darytina prielaida, jog spartesnę vartojimo plėtrą 2015 m. lėmė palaipsniui augęs vartotojų pasitikėjimo indeksas.

Mažmeninės prekybos, išskyrus variklinių transporto priemonių, augimas, palyginti su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu



Šaltinis: Statistikos Departamentas



Demografinės tendencijos

Gyventojų skaičius metų pradžioje

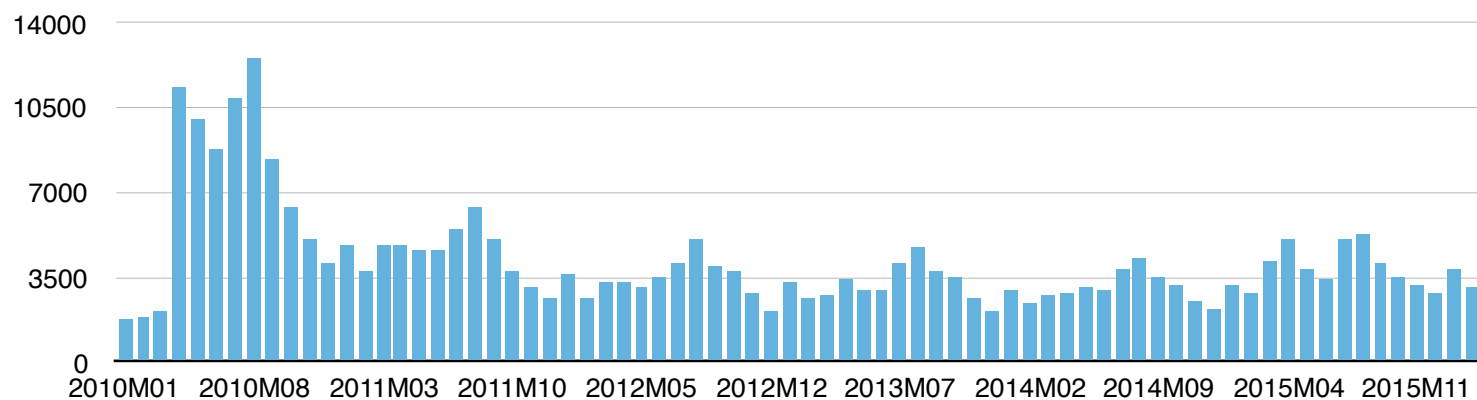
	2012	2015	Pokytis, proc.	Pokytis, faktinis
Iš viso	3,003,641	2,921,262	-2.7	-82,379
Vaikai (0–15 m.)	479,899	457,719	-4.6	-22,180
Darbingo amžiaus gyventojai (15–64 m.)	1,850,732	1,810,868	-2.2	-39,864
Pensinio amžiaus gyventojai (65+ m.)	673,010	652,675	-3.0	-20,335

Šaltinis: Statistikos Departamentas

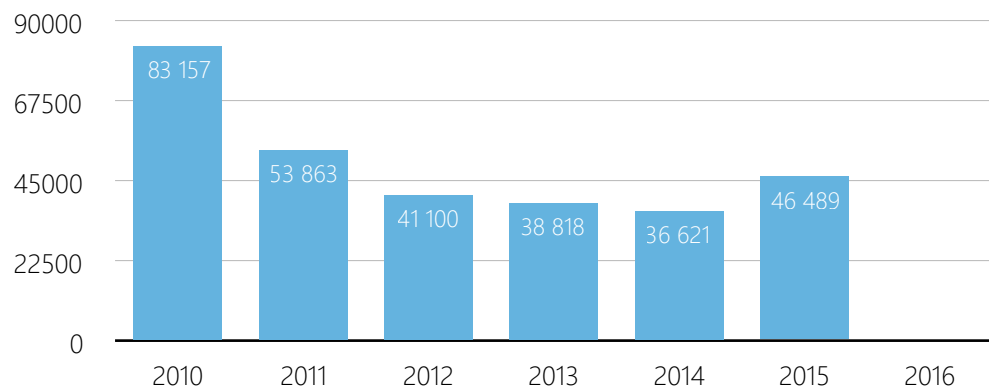
Lietuvos ekonomika stiprėja ir atsigauja, tačiau demografinės tendencijos verčia susirūpinti. Nepalankios demografinės tendencijos yra vienas pagrindinių veiksnių, kurie įvardinami kaip ribojantis Lietuvos ūkio plėtrą. Pagrindinės priežastys lemiančios šalies gyventojų skaičiaus mažėjimą: mažas gimstamumas, didelė grynoji emigracija bei bendri šalies sveikatos rodikliai.

Kaip ir pastaruosius 15 metų Lietuvos gyventojų skaičius kasmet mažėja apie 1%. Per praėjusius metus Lietuvos populiacija sumažėjo maždaug 22700 gyventojų ir pagal Euromonitor prognozes tokios tendencijos tęsis ir toliau.

Dėl nedidelio gimstamumo per pastaruosius 15-20 metų, darbingo amžiaus populiacija vis traukiasi, tuo tarpu pensinio amžiaus žmonių Lietuvoje sparčiai daugėja. Tai gali sukelti rimtų bėdų tiek socialinėje sistemoje, tiek Lietuvos ekonomikoje, mat darbingo amžiaus žmonių mažėjimas kels darbo užmokesčio lygį ir taip atbaidys užsienio investuotojus ir sumažins santykinį produktyvumą. Tai gali turėti itin neigiamų pasekmių šalies konkurencingumui tarptautinėse rinkose bei eksportui į kitas šalis.

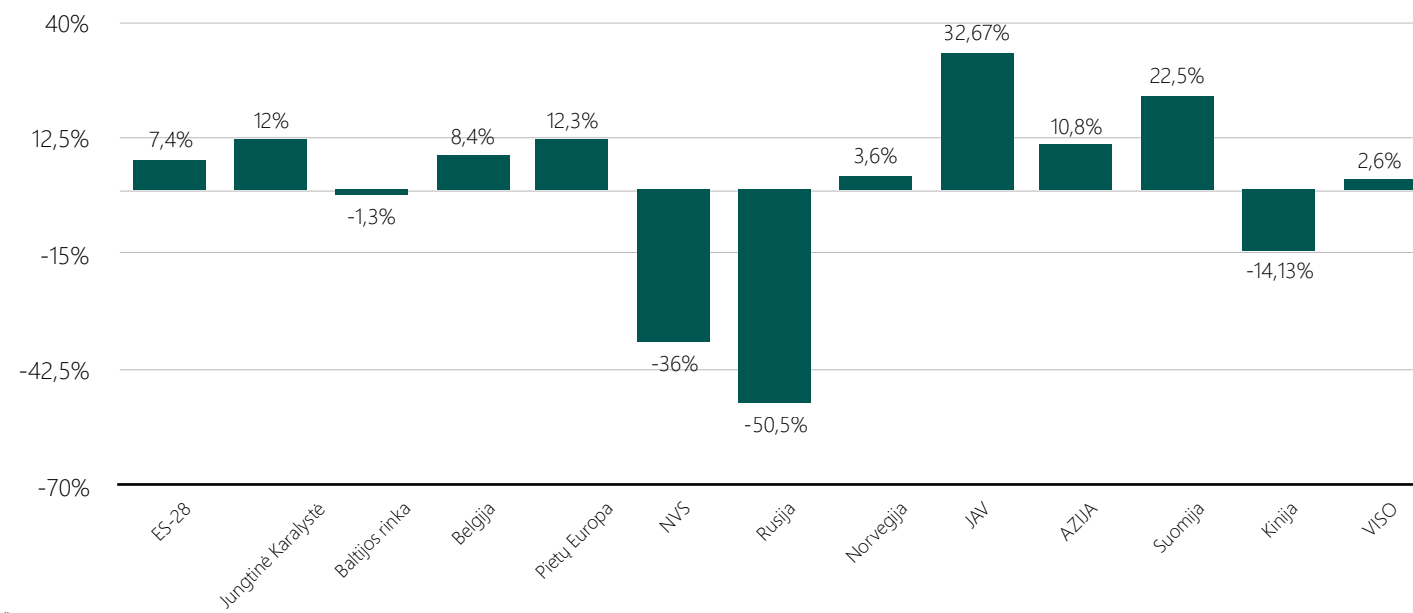


Metinis emigrantų skaičius



Eksporto statistika (1)

Lietuviškos kilmės prekių (be naftos produktų) eksporto pokytis 2015 m., palyginti su 2014 m.



Šaltinis: Statistikos Departamentas

2015 m. išorės aplinka iš esmės buvo nepalanki Lietuvos eksporto plėtrai, tačiau vertinant 2015 m. lietuviškos kilmės prekių (be naftos produktų) eksporto rodiklius, galima teigti, kad Lietuvos eksportuotojai neblogai susitvarkė su iškilusiais iššūkiais: pernai lietuviškos kilmės prekių eksporto apimtys **padidėjo 2,6 proc., arba 269 mln. EUR**. Vertinant eksporto rodiklius skirtinguose regionuose, tenka konstatuoti, kad pernai Lietuvos eksporto dinamika buvo itin netolygi. Be jokios abejonės, silpnoji grandis Lietuvos eksporto tendencijų kontekste buvo NVS regionas: 2015 m. lietuviškos kilmės prekių eksportas į NVS regioną susitraukė 36 proc., o eksporto netekimai NVS regione pasiekė beveik 337 mln. EUR. Eksportas į Rusiją pernai sumažėjo 50,5 proc., arba 295 mln. EUR. Kiek daugiau nei pusė visų eksporto netekimų Rusijoje susidarė maisto produktų segmente (-159 mln. EUR), tačiau dėl gilėjančios ekonominės krizės kitose eksporto kategorijose taip pat fiksuojamas eksporto nuosmukis.

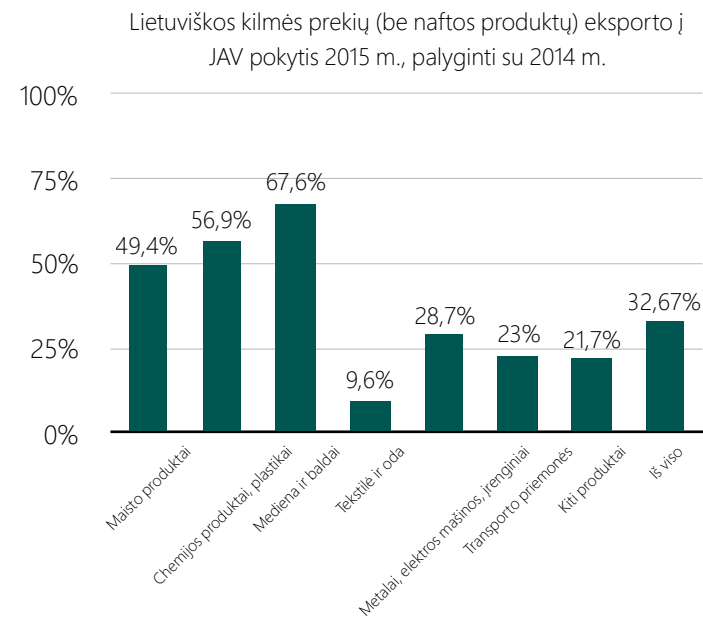
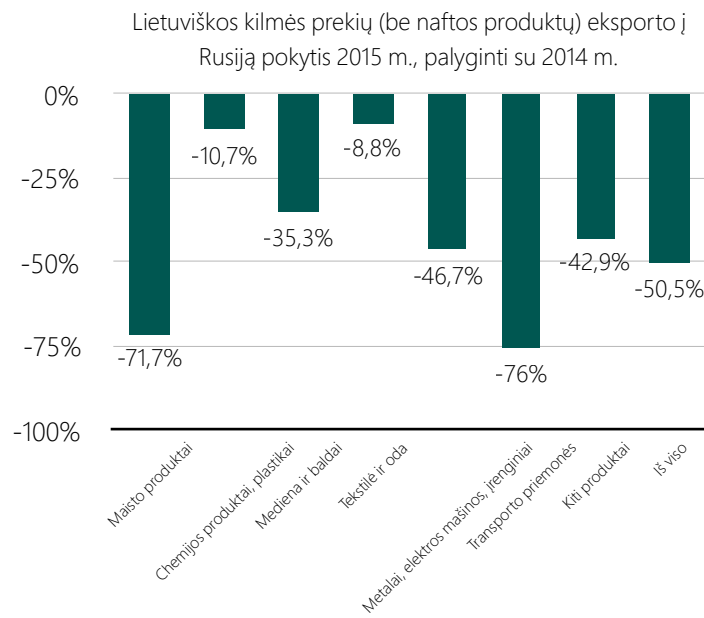
2015 m. Lietuvos eksporto lokomotyvo vaidmuo atiteko ES regionui: pernai eksportas į ES išaugo 7,4 proc. Prie eksporto plėtros į ES rinką labiausiai prisidėjo Skandinavijos bei centrinės Europos rinkos: eksportas į Švediją padidėjo 6,2 proc., į Suomiją – 22,5 proc., į Norvegiją – 3,6 proc. Savo ruožtu, eksporto apimtys į Didžiąją Britaniją išaugo 12 proc., į Belgiją – 8,4 proc.

Pernai pagaliau pastebėjome pirmus eksporto rinkų diversifikavimo požymius ir rezultatus. Išaugęs neapibrėžtumas bei blogėjanti ekonominė situacija NVS regione paskatino Lietuvos eksportuotojus aktyviai ieškoti naujų eksporto rinkų, o naujų rinkų kontekste pernai itin džiugino Lietuvos eksporto dinamika į Šiaurės Amerikos regioną: 2015 m. lietuviškos kilmės prekių eksportas į Šiaurės Ameriką šoktelėjo 39 proc., arba 102 mln. EUR. Eksportas į JAV pernai išaugo beveik 75 mln. EUR, ypač maisto produktų (15 mln. EUR prieaugis) bei chemijos produktų (23 mln. EUR prieaugis) segmentuose.

Lietuvos eksportuotojai pagerino savo pozicijas ir Azijos regione, tačiau čia eksporto prieaugis buvo kuklesnis nei į Šiaurės Ameriką: eksportas į Aziją 2015 m. išaugo dešimtadaliu, arba 19 mln. EUR. 2015 m. dar nepastebėjome tvaraus eksporto augimo į Kinijos rinką – eksportas į Kiniją pernai susitraukė 14 proc., arba beveik 12 mln. EUR. Tačiau tokį ženklų nuosmukį lėmė vienintelė prekių kategorija: medienos ir baldų segmentas. Todėl šiuo metu per anksti daryti kategoriškas ir negatyvias išvadas apie Lietuvos eksporto perspektyvas Kinijos rinkoje. Azijos regione Lietuvos gamintojai geriausius rezultatus parodė Pietų Korėjos ir Japonijos rinkose – pvz., eksportas į Pietų Korėją pernai šoktelėjo 26 mln. EUR., arba beveik dvigubai lyginant su 2014 m. Didžiausias eksporto į Pietų Korėją proveržis užfiksuotas maisto prekių segmente (19,5 mln. EUR), tame tarpe pieno produktų eksportas į Korėjos rinką pernai padidėjo 4,2 mln. EUR. Savo ruožtu, eksportas į Japoniją pernai padidėjo 35 proc., arba beveik 12 mln. EUR.



Eksporto statistika (2)



Šaltinis: Statistikos Departamentas

Apibendrinant, galima teigti, kad 2015 m. patirtus eksporto netekimus NVS regione Lietuvos verslas kompensavo „namų“ Europos Sąjungos rinkoje, o taip pat plėsdamas pardavimus į naujas rinkas, labiausiai – į Šiaurės Amerikos regioną.



Užsienio investicijos

Tiesioginių užsienio investicijų santykis su BVP, proc

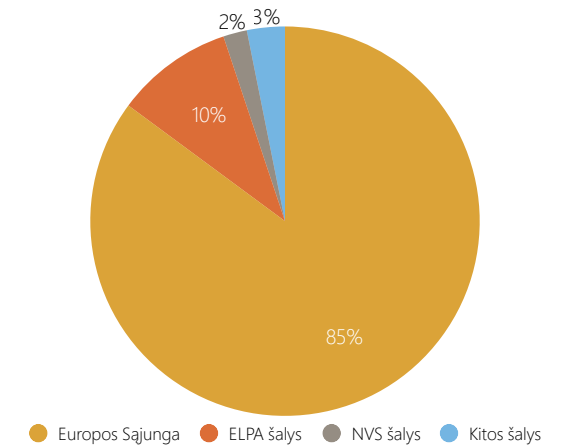
	2012 m. I pusm.	2015 m. I pusm.
Lietuva	-0.40	-0.39
Latvija	14.29	2.89
Estija	3.30	-1.42

Šaltinis: Statistikos Departamentas

Lietuvos rodikliai pagal užsienio investicijų aspektą nepagerėjo: investicijų srautas yra neigiamas (mažiau kapitalo ateina negu išeina iš Lietuvos). Tai rodo, kad iš esmės Lietuva nesugeba pritraukti užsienio investuotojų į šalį ir esminio progreso nepadarę.

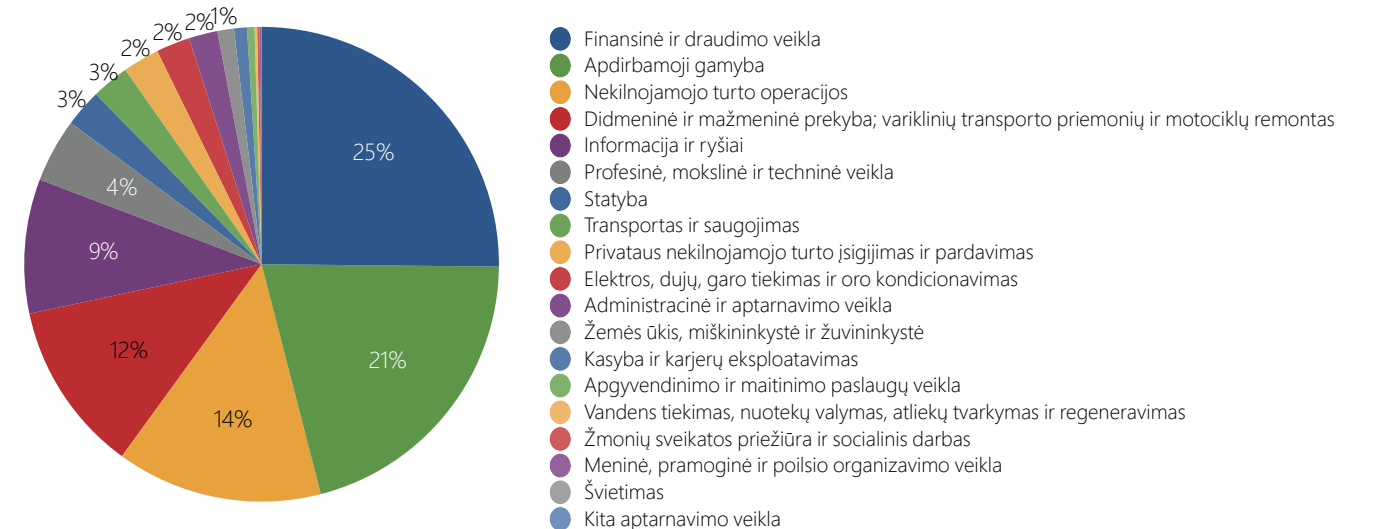
Svarbu stiprinti Lietuvos kaip kokybiškos ekonominės ir verslo aplinkos pavyzdį užsienio šalis ir įmonėms. Užsienio investicijos tai didžiausių multiplikatoriaus efektą sukuriantis įrankis, kurios išnaudojimas galėtų labai prisidėti prie Lietuvos ūkio vystymo.

Tiesioginės užsienio investicijos, pagal vietovę, 2014 m.



Šaltinis: Statistikos Departamentas

Tiesioginės užsienio investicijos, pagal investicijų kryptį, 2014 m.



Šaltinis: Statistikos Departamentas



Materialiosios investicijos

Materialiųjų investicijų pokytis, lyginant su praėjusių metų atitinkamu pačiu laikotarpiu

Materialiosios investicijos	2013K1	2013K2	2013K3	2013K4	2014K1	2014K2	2014K3	2014K4	2015K1	2015K2	2015K3	2015K4
Viso	5,21%	14,55%	18,85%	17,34%	25,29%	6,42%	2,34%	1,70%	8,91%	12,12%	13,22%	9,88%
Apdirbamoji gamyba	-7,29%	-9,76%	8,18%	6,28%	37,89%	5,89%	-16,50%	-9,28%	2,46%	26,49%	35,31%	3,58%
Transportas ir saugojimas	32,52%	48,01%	32,08%	39,20%	60,32%	5,33%	7,75%	-23,56%	-3,22%	-39,76%		

Šaltinis: Statistikos Departamentas

Matomas materialiųjų investicijų tendencingas augimas turi kelias priežastis: aukštas pajėgumo panaudojimo įmonėse lygis, startavęs naujas Europos sąjungos investicijų ciklas 2014-2020. Tačiau, tolesniam augimui grėsmę kelia geopolitinė įtaka, verslo optimizmas ir atšalęs kreditavimo sektorius.

Vidaus investicijų bendrą augimo rodiklį šiuo metu labiausiai lėtina mažėjančios investicijos į transporto sektorių. Pažymėtina, kad tokios investicijų į transporto sektorių raidos ir buvo tikimasi. Itin didelės šios rūšies investicijas 2013 m. lėmė tai, kad įmonės suskubo įsigyti transporto priemonių iki įsigaliojant naujoms transporto priemonėms skirtam griežtesniam taršos normatyvui „Euro 6“ (taikomas nuo 2014 m. pradžios). Kitų pagrindinių rūšių investicijų raida palankesnė – jų plėtra viršija ilgalaikį vidurkį. Privačią sektoriuje jau kurį laiką nusistovėjęs gana aukštas gamybos pajėgumų panaudojimo lygis ir įmonių turimos pakankamos lėšos yra vieni pagrindinių veiksnių, skatinančių įmones investuoti į gamybos pajėgumų modernizavimą ir didinimą. Todėl 2014 m. augo investicijos į pramoninių pastatų ir sandėlių statybą bei gamybos įrenginių įsigijimą. Pastebėtina, kad kol kas teigiamo ypač žemų palūkanų normų poveikio nepakanka, kad įmonės didesnę investicinių projektų dalį finansuotų skolintomis lėšomis. Bene vienintelė investicijų rūšis, kurios kreditavimas bankų teikiamomis paskolomis didėja, yra investicijos į būstą.

Pokyčiai nekilnojamojo turto rinkoje bei įmonių plėtra iki šiol skatino gyvenamosios ir negyvenamosios paskirties pastatų statybą. Valstybės sektoriuje buvo plėtojami įvairūs infrastruktūros projektai. Numatoma, kad artimiausiu metu investicijų toliau gausės, iš dalies – dėl ankstesnės Europos Sąjungos finansinės perspektyvos lėšų panaudojimo. Tačiau dėl investicijų raidos esama daug neapibrėžtumo. Pablogėjusi tarptautinė aplinka gali skatinti įmones atidėti investicinius projektus ir Lietuvoje. Neigiamai investicijas gali veikti ne tik pablogėjusi ekonominė padėtis Rytų Europos valstybėse, bet ir neapibrėžtumas dėl ūkio plėtros tvarumo išvysčiusiose šalyse – ekonominės raidos perspektyvos kai kuriose iš šių šalių dabar vertinamos atsargiau.

Paskutinį 2015 metų ketvirtį materialiųjų investicijų Lietuvoje augimas paaugo 9,88%, lyginant su tuo pačiu laikotarpiu 2014 metais. Nors 2015 metų II-III ketvirčių rezultatai yra geresni, rodantys 12-13% metinį investicijų augimą, bendroji 2015 metų tendencija yra žymiai geresnė ir pastovesnė nei 2014 metų.

Investicijos į apdirbamąją gamybą, kuri sudaro beveik 90% viso pramonės sektoriaus, 2015 m. IV ketvirtį, lyginant su atitinkamu laikotarpiu augo nežymiai, tačiau tai yra geras ženklas, rodantis atsigavimą, kadangi 2014 m. IV ketvirčio rezultatai rodė investicijų mažėjimą.

Pramonės sektoriuje matomas nuolatinis traukimas. Lyginant pastarųjų 13 mėnesių duomenis galima įžvelgti, jog pramonės produkcija, lyginant su tuo pačiu periodu pernai, augo tik kovą, birželį ir šių metų sausį. Pagrindinės tokių neigiamų tendencijų priežastys yra geopolitinė aplinka, ryškiai sumažėjęs eksportas į NVS šalis ir neparankūs kredito rinkų pokyčiai.